

Schriftelijke Statenvragen van de Statenfracties BBB en D66 over drinkwatervoorziening Flevoland, ingediend op 8 oktober 2024, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 12 november 2024 (3323090).

Inleiding

Als BBB en D66 zijn we zeer bezorgd over de problematiek rondom de drinkwatervoorziening in Flevoland. De beeldvormende sessie van 10 juli jl. heeft ons veel informatie gegeven over de huidige stand van zaken en de verwachte toekomstige ontwikkelingen.

Het is duidelijk geworden dat de vanzelfsprekendheid van altijd goed drinkwater uit de kraan, als we niet waakzaam blijven, in gevaar kan komen. Naar aanleiding van de beeldvormende sessie, de daar verkregen informatie en in aanvulling op de reeds door GS beantwoorde mondelinge vragen, hebben wij een aantal aanvullende vragen aan GS.

Vragen:

1. Wat is de huidige status van de leveringsvergunning van Vitens in onze provincie? Is inmiddels een (nieuwe) aanvraag ontvangen?

Antwoord:

In Flevoland is er momenteel geen leveringsprobleem ten aanzien van drinkwater. Het Flevolandse Waterprogramma voorziet in beleid om eventuele problemen op termijn voor te zijn.

Er is verschil tussen 'drinkwater' en 'ander water'. Drinkwater is bedoeld voor huishoudelijk gebruik en daarvoor heeft het drinkwaterbedrijf een wettelijke leveringsplicht. Deze leveringsplicht geldt ook voor nog aan te leggen woonwijken.

Het drinkwater wordt in Flevoland gemaakt van schoon grondwater, dat met name op grote diepte in Zuidelijk Flevoland wordt opgepompt. De zoetwatervoorraad in Zuidelijk Flevoland biedt nog enige ruimte om de groeiende drinkwatervraag op te vangen. Er is wel een grens of plafond aan de hoeveelheid duurzaam te winnen grondwater. Als dat plafond bereikt is, moet de extra groei in de drinkwatervraag worden opgevangen door andere bronnen. Noordelijk Flevoland wordt momenteel van drinkwater voorzien vanuit Overijssel; ook daar is een grens aan de hoeveelheid duurzaam te winnen grondwater.

Ons beleid is gericht op bescherming van de voorraad diep, zoet grondwater, waterbesparing en het voorkómen van laagwaardig gebruik van drinkwater. Het doel is om de beperkte beschikbare voorraad zoet grondwater optimaal in te zetten voor een zo hoogwaardig mogelijk gebruik.

Wanneer water - van drinkwaterkwaliteit of een andere kwaliteit - wordt geleverd aan bedrijven voor het productieproces is er sprake van 'ander water', waarvoor geen leveringsplicht voor het drinkwaterbedrijf geldt. De levering van 'ander water' is een vrije markt. Dat betekent dat drinkwaterbedrijven, waaronder Vitens maar ook andere bedrijven, deze watervoorziening voor zakelijke afnemers kunnen verzorgen.

In Noordelijk Flevoland is de levering van water aan bedrijven momenteel geen vanzelfsprekendheid. In het WaterLab Flevoland wordt mede daarom gewerkt aan innovatieve en alternatieve waterketen-toepassingen. Waterbesparing en innovaties worden hier in de praktijk gebracht. Een voorbeeld hiervan is de pilot 'IJsselmeerwater' bij Port of Urk, zoals vermeld in het coalitieakkoord.

Er is overigens geen sprake van leveringsvergunningen, maar van onttrekkingsvergunningen. Met het onttrokken water kan Vitens de drinkwaterlevering verzorgen. Vitens beschikt over onttrekkingsvergunningen voor grondwater in Flevoland met een totale grootte van 38 miljoen m³/jaar. Daarvan is 9 miljoen m³/jaar bestemd voor Utrecht en Gelderland. De 29 miljoen m³/jaar die voor Flevoland is bestemd, wordt momenteel nog niet volledig benut. De drinkwatervraag neemt wel gestaag toe. Om de huidige vergunningen niet te overschrijden zal Vitens naar verwachting tijdig een nieuwe aanvraag indienen voor extra onttrekking.

Er is op dit moment daarvoor nog geen aanvraag ingediend.

2. Welke maatregelen neemt de provincie om de drinkwatervoorziening op lange termijn te waarborgen? Kunt u een update geven van de drie sporen uit het waterprogramma:
- a) De inzet op waterbesparing en waterbewustzijn
 - b) De ontwikkeling van innovaties en alternatieve bronnen
 - c) De bescherming van de voorraad zoet grondwater

Antwoord:

De provincie kiest bij de invulling van de zorgplicht voor de drie sporen, die het fundament van het drinkwaterbeleid vormen. Dit is mede ingegeven door het feit, dat er een grens of plafond zit aan de hoeveelheid duurzaam te winnen grondwater. Om een goede drinkwatervoorziening te behouden, is een systeemtransitie nodig. Om in de toekomst het schone, diepe, zoete grondwater in te kunnen blijven zetten voor een zo hoogwaardig mogelijk doel zijn waterbesparing en water op maat (de juiste kwaliteit water voor een bepaald doel) nodig én mogelijk. Onderscheid tussen (directe) menselijke consumptie en 'laagwaardiger gebruik' is hierbij van belang.

Aan waterbesparing en innovaties wordt momenteel vooral gewerkt in het WaterLab Flevoland. Dit is een samenwerking tussen de provincie, alle Flevolandse gemeenten, het waterschap en sinds dit jaar ook Vitens.

Daarnaast zijn we als provincie nauw betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van beleidsvorming en wet- en regelgeving op landelijk niveau, zoals het aanpassen van het Besluit bouwwerken leefomgeving. Zie ook het antwoord op vraag 8.

Drinkwaterbesparing vraagt om duidelijke regelgeving. Op basis hiervan kan een beweging in gang gezet worden. De huidige wet- en regelgeving is primair gericht op verplichte collectiviteit door middel van aansluiting op het openbare leidingnet en niet op waterbesparing, water op maat of op alternatieve bronnen.

Verder wordt dit onderwerp binnen de provincie komende tijd opgepakt binnen de woningbouw-opgave (waterbesparing en innovaties in huishoudens) en het economisch beleid (grondstofgebruik en innovaties in bedrijven). Vanwege een groot aantal vacatures heeft dit onderwerp de afgelopen tijd minder aandacht gekregen. De inzet is om op korte termijn deze vacatures ingevuld te hebben.

De bescherming van de zoetwatervoorraad is een continu proces binnen de provincie, waarin ook de OFGV (Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek) een uitvoerende taak (toezicht en handhaving) heeft.

3. Drinkwatervoorziening en Vergunningsruimte
- a. Hoe beoordeelt het college de capaciteit van Vitens om aan de toekomstige drinkwatervraag in onze provincie te voldoen, mede gelet op de bevolkingsgroei?
 - b. Tijdens de beeldvormende sessie werd duidelijk dat Vitens, naast de pilot 'IJsselmeerwater', meer vergunningsruimte nodig heeft om in de toekomst de levering van water aan zowel huishoudens als bedrijven te kunnen blijven garanderen. Herkent u dit beeld? En zo ja, waar en hoe denkt het college Vitens te kunnen steunen in het creëren van meer vergunningsruimte?

Antwoord:

Zie ons antwoord op vraag 1.

Uit onderzoek blijkt dat er binnen de boringsvrije zone van Zuidelijk Flevoland - afhankelijk van de locaties van de winningen - nog extra grondwater duurzaam kan worden onttrokken op een diepte van circa 100 tot 200 meter. Indicatief is een ordegrootte bepaald van 10 à 25 miljoen m³/jaar extra onttrekking. Het onttrekkingsplafond wordt grotendeels bepaald door de mate van verzilting van het grondwater en verdroging van natuurgebieden. Het provinciaal beleid gaat uit van een zo hoogwaardig mogelijke toepassing (menselijke consumptie) van dit schone, diepe, zoete grondwater. Het doel is dat toekomstige generaties daar ook nog gebruik van kunnen maken; daarom staat zuinig en zorgvuldig gebruik voorop.

4. Organisatie van Nieuwe Waterbronnen

- Tijdens de beeldvormende sessie werd duidelijk dat het aanwijzen van een verantwoordelijke bij het organiseren van nieuwe bronnen erg lastig is. Welke positie en rol ziet GS vanuit haar zorgplicht voor zichzelf om dit scherp te krijgen en te zorgen dat dit niet voor vertraging zorgt?*
- We hebben begrepen dat Overijssel naast Flevoland ook Gelderland voorziet van water en dat in de toekomst hier misschien keuzes over gemaakt moeten worden door Overijssel. Deelt GS de zorg dat de belangen van Flevoland mogelijk onvoldoende worden meegenomen in deze afweging?*
- Wat doet GS om bij de provincie Overijssel de belangen van Noord Flevoland te behartigen?*

Antwoord:

De verantwoordelijkheidsverdeling is op zich duidelijk. Het drinkwaterbedrijf is verantwoordelijk voor het aanvragen van nieuwe bronnen om de leveringszekerheid te borgen. Daarbij kan het te maken hebben met drie verschillende organisaties met bevoegd gezag die vergunningen afgeven voor bronnen:

1. het Rijk als het gaat om rijkswater, zoals het IJsselmeer of Ketelmeer;
2. de provincie als het gaat om grondwater;
3. het waterschap als het gaat om binnendijks oppervlaktewater.

Het Rijk/de minister heeft daarnaast een systeemverantwoordelijkheid voor de openbare drinkwatervoorziening.

Interprovinciaal werken we nauw samen met de buurprovincies, waar het gaat om onderlinge leveringen en het optimaal benutten van het beschikbare grondwater. Het belang van Flevoland wordt daar uiteraard goed voor het voetlicht gebracht.

Daarnaast werken we op het gebied van 'ander water'/proceswater in Noordelijk Flevoland nauw samen met Vitens, de gemeenten Urk en Noordoostpolder en met het waterschap.

5. Hoe wordt gewaarborgd dat investeringen in de drinkwaterinfrastructuur niet leiden tot onredelijke kostenstijgingen voor de consument?

Antwoord:

Hier wordt toezicht op gehouden door de Inspectie Leefomgeving en Transport. Drinkwaterbedrijven moeten wat dat betreft opereren binnen wettelijke kaders aangaande winstmarges en de tariefstelling die daaruit volgt.

Overigens staat dit los van de kosten voor 'ander water'/proceswater voor bedrijven. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de bedrijven.

6. In de beantwoording op de vragen van SGP van 8 april 2024 stelt GS dat er plannen worden gemaakt om Port of Urk met een dubbel waterleiding netwerk uit te rusten, één voor drinkwater en één voor proceswater. Hoe ver zijn deze plannen gevorderd en wordt dit als een voorloper gezien voor de toekomst waarin huishoudens zouden kunnen worden voorzien van twee soorten water?

Antwoord:

De plannen zijn volop in voorbereiding. De urgentie voor levering van proceswater is onverminderd hoog. Of Vitens eigenaarschap in de levering van proceswater wil gaan pakken, wordt eind november 2024 duidelijk.

Het eventuele dubbele watersysteem is vooralsnog alleen voor de industrie bedoeld. Mocht de industrie het proceswater ontvangen dan blijft er meer ruimte op het drinkwaternet voor de woningbouwopgave (ongeveer 1 miljoen m³/jaar).

Ook huishoudens kunnen alternatieve bronnen, voor bijv. doorspoelen toilet en gebruik wasmachine, inzetten. Wat dat betreft is het een interessant concept, dat ook in andere delen van Flevoland voor bedrijven en huishoudens zou kunnen worden ingezet.

7. *In hoeverre kan en wil de provincie Vitens helpen ondersteunen in het zoeken naar meer investeringsruimte om alternatieve waterbronnen te vinden en in gang te zetten?*

Antwoord:

De primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij Vitens. Als provincie hebben we geen directe rol in de financiering van realisatie van alternatieve waterbronnen, maar de provincie speelt wel een rol als het gaat om innovaties zoals het WaterLab (zie antwoord op vraag 2).

8. *Samenwerking met Vewin en IPO*

- a. Op welke wijze werkt onze provincie samen met Vewin (Vereniging van waterbedrijven in Nederland) om de drinkwatervoorziening te optimaliseren?*
- b. Welke rol speelt het IPO (Interprovinciaal Overleg) bij het coördineren van drinkwaterbeleid tussen de provincies?*
- c. Hoe zorgt de provincie ervoor dat de belangen van onze regio voldoende worden behartigd in het overleg met Vewin en IPO?*

Antwoord:

De provincies stemmen hierover regelmatig af met Vewin. In 2024 is een landelijke regiegroep opgericht. De drinkwatergedeputeerden van Flevoland en Overijssel bespreken hier namens het IPO op regelmatige basis de openbare drinkwatervoorziening met Vewin.

In IPO-verband wordt zowel bestuurlijk als ambtelijk nauw samengewerkt en afgestemd over actualiteiten in het drinkwaterdossier, zoals drinkwaterbesparing en de invulling van de wettelijke zorgplicht. Ook hierin hebben de gedeputeerden van Flevoland en Overijssel het voortouw.